

Onderbenutting van sportaccommodaties

Kennis- en Innovatiescan WP5

Samenvatting

Remco Hoekman
Björn Schadenberg

Samenvatting

Beschrijving en afbakening van het probleem

Het beter benutten van sportaccommodaties is een multidimensionaal vraagstuk en met recht een wicked problem. Hierbij wordt door ZonMw gewezen op het belang van samenwerking tussen lokale overheden, marktpartijen, stichtingen, verenigingen en (mogelijke) andere gebruikers. Het landschap van sportaccommodaties en sportaanbod kenmerkt zich immers door vele verschijningsvormen van publiek, publiek-privaat en privaat aanbod.

Mogelijke uitkomsten van een optimalere samenwerking zijn een grotere participatie, verbondenheid met de buurt en indirect een betere gezondheid en beter welzijn. Hierbij wordt impliciet verwezen naar het maatschappelijke karakter van het sportvastgoed. Aangegeven wordt dat het van belang is de sportaccommodaties slimmer en duurzamer in te richten en te gebruiken, zodat ze meer betekenis hebben voor de sporter en de buurt of wijk. Tot op heden is het de sport- en beweegsector en gemeenten niet gelukt de maatschappelijke en financiële exploitatie duurzaam te verbeteren. Samenwerking wordt als sleutel gezien om hiertoe te komen.

We hebben ons in de kennis- en innovatiescan gericht op publieke sportaccommodaties. De openbare ruimte is daarbij buiten beschouwing

gelaten. In de scan hebben we de volgende onderverdeling aangebracht:

- het gebruik van sportaccommodaties vergroten;
- de financiële exploitatie van sportaccommodaties verbeteren;
- de maatschappelijke waarde van sportaccommodaties optimaliseren.

Kerncijfers en onderzoek

Voor dit wicked problem is inzicht geboden in kerncijfers over sportaccommodaties. Daarbij gaat het om cijfers en inzichten over eigendom en beheer van sportaccommodaties, bezetting en gebruik van sportaccommodaties, accommodatiebeleid en gemeentelijke uitgaven aan sportaccommodaties, planningsinstrumentarium voor sportaccommodaties, (fysieke) toegankelijkheid, tevredenheid over sportaccommodaties en wet- en regelgeving.

We stellen vast dat er beperkt onderzoek wordt gedaan naar achtergronden van het sportaccommodatiegebruik en derhalve beperkt inzicht hebben in oorzaken van en oplossingen voor onderbenutting van sportaccommodaties. Het probleem wordt vooral vanuit beleid naar voren gebracht en relatief weinig omarmd door de wetenschap. Hierdoor is het wetenschappelijke onderzoek over sportaccommodaties in Nederland beperkt. Overigens geldt dit ook voor het wetenschappelijk

onderzoek buiten de landsgrenzen. Hierdoor is er weinig informatie beschikbaar over motieven en belemmeringen voor sportaccommodatiegebruik en werkzame mechanismen voor het vergroten van de sportieve en maatschappelijke benutting van sportaccommodaties.

Expertconsultatie

Op basis van goede voorbeelden die Kenniscentrum Sport en Beweging, VSG en sportbonden verspreiden is met een groep experts doorgepraat over oplossingen voor het wicked-probleem.

Uit de expertconsultatie blijkt dat er een breed besef is bij gemeenten en sportbonden dat flexibiliteit nodig is om de sportruimte beter te benutten. Daarbij wordt gerefereerd aan aanpassen van accommodatie-eisen, andere competitiedagen en nieuwe competitievormen. Een knelpunt dat de experts onderstrepen is het ondoorzichtige eigenaarschap. Het is onduidelijk wie de verantwoordelijkheid heeft om te sturen op beter gebruik en wat de baten ervan zijn voor de betrokkenen. Kansen worden gezien bij de inzet van buurtsportcoaches bij verenigingen om mogelijkheden voor bezetting overdag te laten toenemen. Daarnaast kunnen innovatieve toepassingen, zoals online boekingsystemen, het gebruik op daluren laten toenemen.

De sportaccommodaties dienen vaak één doel en één gebruiker. Om deze monofunctionele accommodaties optimaal te benutten is het van belang ze meer te gaan zien als ontmoe-

tingsplek waar diverse functies samen kunnen komen. Dat vergroot ook de maatschappelijke waarde van de sportaccommodatie. Wel is behoefte aan beter inzicht in wat die maatschappelijke waarde dan is.

Conclusie en kennishiaten

Om sportaccommodaties beter te benutten is aandacht nodig voor de combinatie van hardware, orgware en software. Het gebruik van een sportaccommodatie is mede afhankelijk van de vereniging, organisatie of buurtsportcoach die er actief is en de mate waarin de georganiseerde activiteiten aansluiten op de behoefte van de omgeving. De lokale netwerken die zijn ontstaan vanuit lokale sportakkoorden, kunnen hier waardevol zijn. Verder vraagt het om flexibiliteit en inzicht in wat optimale benutting oplevert.

Sportaccommodaties beter benutten gaat om meer dan sportgebruik en vraagt ook aandacht voor het vergroten van de maatschappelijke functie en maatschappelijke waarde van een sportaccommodatie. Daarnaast zijn er innovaties die sportaccommodaties een duurzaamheidsfunctie kunnen geven door energieopwekking, waterberging en biodiversiteit. De mogelijkheden hiervan kunnen verder verkend worden om de maatschappelijke benutting te optimaliseren en mogelijk ook bij te dragen aan een betere financiële exploitatie.

Een niet-optimale benutting van sportaccommodaties is veelal het gevolg van een combina-

tie van factoren. Daarbij kan gedacht worden aan verschillende belangen die samenwerking lastig maken, het monofunctioneel karakter van een accommodatie of andere vereisten voor gebruik door andere partijen, de beperkte organisatiekracht van verenigingen en beperkende wet- en regelgeving en bestemmingsplannen.

Tot slot zijn diverse kennishiaten eruit gelicht. Allereerst, hoe de vraag naar sport ontstaat en wat mensen er van weerhoudt om sportaccommodaties te gebruiken. Ten tweede is meer

inzicht nodig in waar mogelijkheden liggen voor betere benutting. Ten derde is benoemd wat de optimale wisselwerking is van de hardware, orgware en software met de omgeving waar de accommodatie zich bevindt. Ten vierde welke data en technologie ingezet kunnen worden om informatie over beschikbaarheid van sportaccommodaties toegankelijk te maken. Tot slot wat beter benutten oplevert, zowel in maatschappelijke opbrengsten als in de (financiële) exploitatie.

Sportaccommodaties beter benutten gaat om meer dan sportgebruik en vraagt ook aandacht voor het vergroten van de maatschappelijke functie en maatschappelijke waarde

Mulier Instituut

Sportonderzoek voor beleid en samenleving

Herculesplein 269
3584 AA Utrecht

Mei 2023

Deze kennis- en innovatiescan is in opdracht van ZonMw uitgevoerd.